

Етно-корпоративният модел на Ахмед Доган и кризата на българската държава¹

Огнян Минчев

Реакциите на последните предизборни откровения на Ахмед Доган сред българската общественост са любопитна смесица от мазохизъм и лицемерие. Възмущението от наглостта на “дръндарския шейх” прикрива тъжната истина, че съвършено неприемливите практики във властта на Движението за права и свободи (ДПС) и неговия лидер стават обект на обществено осъждане само при наличието на публичен скандал, обикновено целенасочено предизвикан от самия Доган. Целенасочената стратегия на ДПС за изграждане и експанзия на една авторитарна етническа корпорация, създаваща и разширяваща една алтернативна държава в държавата през последните двадесет години се радва на удивителна толерантност от страна на обществото и на системна подкрепа от страна на пост-комунистическата олигархия. Дори тези обществени и политически фактори, които са системно критични към поведението на Доган и ДПС, допринасят съществено за успеха на тази етно-корпоративна авторитарна стратегия или чрез примитивизма на критиките към ДПС, редуциращи проблема до междуетнически спор между българи и турци, или чрез

¹ Тази статия е публикувана в онлайн изданието *Mediapool* на 1 юли 2009 г. <https://www.mediapool.bg/etno-korporativniyat-model-na-ahmed-dogan-i-krizata-na-balgarskata-darzhava-news153924.html> и *Дневник* на 30 юни 2009 г. със заглавието „Етно-политическият Франкенщайн и кризата на държавата“ https://www.dnevnik.bg/izbori2009/komentari_i_analizi/2009/06/30/746915_etno-politicheskiat_frankshtain_i_krizata_na/

партизански политически действия, пречатстващи създаването на публичен консенсус за възпиране и ограничаване експанзията на Доган.

Доган и ДПС представляват един от най-успешните политически проекти на службите за сигурност на бившия комунистически режим. Първоначално готвен за агентурна работа в чужбина като представител на турския етнос, Ахмед Доган е пренасочен към кариера вътре в България след началото на т. нар. “възродителен процес”. Когато през 1989 г. в смесените райони се разрастват протестни демонстрации на турското население, Държавна сигурност арестува техните лидери и ги екстрадира от страната. Междувременно на Ахмед Доган е създадена легенда на борец за правата на турците, той излежава присъда за “антидържавна дейност”. Високото образование и интелигентност, съчетани с целенасочено изградената легитимация на пожегвал се борец за свобода го издигат до ръководната позиция в т. нар. Турско национално-освободително движение. След 10 ноември Доган излиза от затвора и оглавява публично движението, преименувано в ДПС.

Интересен е въпросът каква би била съдбата на ДПС и на неговия лидер, ако те трябваше да си създадат позиции в българската демократична политика със собствени усилия. С кого щеше да им се наложи да се конкурират, каква част от влиянието и контрола върху етническите малцинства щяха да притежават? Тези въпроси днес са безсмислени, защото ДПС и Доган получават мощната подкрепа на ръководството на преименуваната в социалистическа бивша компартия – от Луканов, Лилов и Младенов. ДПС е успешно регистрирано като политическа партия въпреки силните протести в обществото и въпреки по-късно създадените конституционни пречатствия за регистрация на партии на етническа основа. С помощта на господстващия пост-комунистически блок на властта в България, Доган установява на практика монополен контрол върху гражданската и политическата

волеизява на българските турци и върху голяма част от мюсюлманите от българския етнос.

През изминалите двадесет години можем с лекота да установим базисната лоялност на Ахмед Доган към пост-комунистическия елит, еволюирал в пост-комунистическа олигархия, контролираща икономическия и политическия живот на България. Същевременно Доган съществено надраства ролята и потенциала, който му се отрежда от неговите покровители и създава изключително ефективна, мощна структура на политико-икономическо и културно-религиозно господство върху турско-мюсюлманските общности в страната, която представлява ефективна база за по-нататъшната му експанзия върху цялостната територия и държавна инфраструктура на България.

След 2001 г. този процес на целенасочена експанзия е трудно да бъде овладян, още по-малко контролиран от когото и да било. Всяка политическа амбиция – лична или групова – на водещите през този период политически сили НДСВ и БСП се нуждае от подкрепата на Ахмед Доган, за да има успех: управлението на НДСВ (2001–2005 г.), избирането за президент на Георги Първанов през 2001 г., преизбирането на Първанов през 2006 г., което бе в основата на неговото бащинство върху тройната коалиция и т.н. ДПС набира силата на един етнически Франкенщайн, който постепенно се е откъснал от контрола на своите създатели и преследва свои ясно зададени автономни цели.

Ако в България от последните двадесет години имаше относително компетентен и интегриран политически елит, той трябваше да наложи върху ДПС един от двата алтернативни модела на етно-малцинствено присъствие и интеграция в структурите на демократична България. Първият модел е класическата система на либералната демокрация. При тази система в

рамките на една унитарна – нефедерална държава – политическото представителство се осъществява на принципа на гражданското равенство, а етно-религиозните различия се реализират на територията на гражданското общество и частния живот. Всеки има право да изразява идентичността си, но в качеството си на гражданин (носител индивидуални права), а не чрез целенасочена общностна автономизация (колективни права).

Доган обикновено настоява за принадлежността на ДПС към този модел – една светска, неетническа либерална партия, която се явява балансатор в политическото пространство. За да бъде вярна тази претенция обаче, е необходима пълна демонополизация върху гражданското и политическо поведение на българските турци и мюсюлмани. Сред тях – както и сред останалите български граждани – трябва да протича съвършено свободен процес на междупартийна политическа конкуренция, свобода и плурализъм на политическия избор. Сред общността на българските турци и мюсюлмани такава свобода липсва напълно.

Нещо повече – за броени години след 1990 г. ДПС се разви като всеобхватна и свръх-авторитарна етническа корпорация, контролираща напълно общностния живот на турци и мюсюлмани и изтласкваща безмилостно всеки опит на конкурентна политическа сила да се състезава за тяхното доверие. Доган контролира не просто гласовете и йерархията на управлението в смесените райони. Той установява система на тотален контрол върху тези малцинствени общности и целите райони, които те обитават: контрол върху икономиката, върху патриархалните обществени отношения, върху издигането и свалянето на хора в йерархията на обществото и властта. ДПС контролира мюсюлманското вероизповедание, образователната система, шансовете на частния бизнес, перспективите за

стопанско и общностно развитие на селата и градовете. На практика за българските турци и мюсюлмани 10 ноември още не е дошъл.

За българската държава с демократично устройство това статукво е напълно неприемливо, но то може да бъде частично коригирано чрез отказ от общия модел на либерално-демократично гражданско равенство и чрез въвеждане на система на т. нар. консенсуална – консоциативна демокрация. При тази система, изпробвана през последните 150 години в Холандия, а в последно време и в Канада, Белгия и Македония, етническото разделение е организирано в специални процедури на представителство, гарантиращи статут на автономност на общностите в държавното цяло.

Всяка общност (и представляващите я политически партии) получава правото на представителство според относителния си дял във взимането на политически решения на различните нива – от общинско до общодържавно – и за легитимни се считат тези институционални решения, които са взети с мнозинство, отразяващо относителния дял на малцинственото представителство. Така например, ако за едно решение в парламента са необходими 50+1 гласа, 15+1 от тези гласове трябва да принадлежат на общността, представляваща 30 на сто от населението на страната (Македония след 2001 г. е най-близкия до нас пример за подобно демократично устройство). Тоест – тук нямаме федерализъм, а пропорционалност на участието.

Но Доган не би се задоволил с подобна пропорционалност. (Да оставим настрана, че нито една демократична система – вкл. консоциативната – не би толерирала неговия етнически монопол върху властта.) Той не желае да представлява само турци и мюсюлмани. Той стъпва върху тази монополна, контролирана с авторитарни средства етно-политическа база, за да експанзира върху останалата част от българското общество – като бацил,

както наскоро нарече партията си ДПС. Така той акумулира привилегии за политическа експанзия, които не може да притежава нито една друга политическа сила – монопол върху общността на турци и мюсюлмани, предоставящ му гигантски ресурс за политическа игра върху общия терен на националната политика. Както се казва – моето си е мое, чуждото е общо. Това е “либерализмът” на Ахмед Доган, позорно признат от АЛДЕ в Европейския парламент и от безсрамно подложилите му се български политически партньори – БСП и НДСВ.

Експанзията на етно-корпоративния Франкенщайн върху българската политика и общество не би била толкова драматична, ако не бе свързана с две допълнителни и изключително значими обстоятелства. Първото от тях е всеобхватната, дълбочинна корупция, която е основният инструмент за упражняване на властта в ДПС. Тук е много важно да се направи разликата между ДПС и останалите български политически партии. Корупцията е широко разпространена в българските партии и публични институции, но при ДПС тя е монополен, монолитен принцип на организация на политическата власт от горе до долу. Не съществува нито едно организационно, властово, институционално или общностно взаимодействие под егидата на ДПС, което да не се провежда чрез корупционна схема. Корупцията е дълбока идентичност на ДПС, чрез която Доган контролира смесените райони, и чрез която системно разлага и дегенерира българските институции.

Разделителната линия в процеса на корумпираното действие минава само през границата мацинствена общност – общобългарска общност. В “своите” райони Доган строи, създава подреден и заможен етно-феодализъм, базиран върху централизирано крепостно право. В останалата част от страната Доган граби и съсипва – дегенерира институции, компрометира

еврофондове, прахосва гигантски суми, протичащи като бюджетни линии през “неговите” министерства.

Тази разделителна линия по любопитен начин се наблюдава в кадровата политика на ДПС. В ”своите” етно-региони Доган селектира интелигентни и динамични млади хора, които да постави в йерархията на етно-феодалната пирамида на властта. В българските етнически региони Доган селектира най-компрометираните, бандитските, дегенериралите индивиди и групи във или около властта, за да изгражда механизми на експанзия на ДПС. Почти няма пример за органичен отпадък, от която и да е българска партия или бизнес групировка, който да не е бил прибран и политически издигнат от Доган. Така най-безобразните индивиди в българските села и градове получават мощната властова протекция на ДПС за да съсипват своите общности и своята държава. Доган създава армия от български етнически отрепки на служба на депесарския корупционен експанзионизъм.

Второто обстоятелство, свързано с драматизма на депесарската експанзия върху българското общество и държава, е свързано с неизбежния етнически конфликт, който Доган целенасочено подклажда и стимулира зад маската на т. нар. “български етнически модел”. Доган поддържа своя монопол върху турско-мюсюлманските общности с непрекъснато повтаряне на мантрата за нов “възродителен процес”. Самият Доган – доносчик на ДС, както и неговото обкръжение, съставено от доносчици – морално дегенерирани хора, системно плашат и гневят непретенциозните селски хора в смесените райони със заплахата, че “българите” отново ще посегнат на имената и вярата им. Под покровителството на ДПС в Родопите масово нахлуват ислямистки секти от Близкия Изток, възраждащи безпросветен феодализъм и фанатизъм сред младите хора от мюсюлманските общности. Те носят огромни печалби на котерията около Доган за строителство на джамии, ислямски училища, бизнес проекти и т. н. Те изкупуват големи части от

земята в землищата на Родопите. Доган организира всеобхватно откъсване на смесените райони от българското общество и държава – културно, религиозно, образователно, политическо, стопанско и институционално. За тази цел той разполага с неформална, но неотклонна подкрепа от определени обществени и институционални среди в Близкия изток и в Република Турция. Съществуват сериозни основания да се предполага и неговата обвързаност с определени високопоставени среди в Русия.

Българското общество няма друг избор между всеобхватна държавна и етническа криза от една страна и целенасочени, дори болезнени мерки за деконструкция на Догановия етно-политически и институционално-корупционен монопол. Спешно необходимо е отстраняването на ДПС от участието му в националната изпълнителна власт. Необходимо е цялостно разследване на всеобхватните корупционни афери на Доган (от типа на разработката “Лиани”), заедно с корупционните мрежи на тройната коалиция, с цел прекъсване на потока ресурси, насочван към дегенерация и унищожаване на българската държавност. Необходими са спешни мерки за гарантиране правата на всички граждани на нивото на общинското самоуправление. Доколкото една немаловажна част от ресурсите на ДПС във властта идват чрез подкрепа, оказвана от изселнически организации и държавни институции на Република Турция, необходимо е да бъде открито заявено от българската държава и от българската общественост, че поведението на Доган и партията му в българската държава и общество са важен индикатор за поведението на Турция като бъдещ член на ЕС. Българската държава не може да толерира враждебни действия спрямо нея, идващи от територията на съседна страна, която е официален съюзник на България в НАТО и бъдещ партньор в обединена Европа.

Най-важната предпоставка за обезвреждането на етническият Франкенщайн ДПС е извеждането на българското общество от състоянието на гражданска

летаргия и разработването на адекватна държавна и обществена стратегия за развитие на етно-политическите отношения в страната. Нищо не помага повече на Доган от примитивните дефанзивно-националистически лозунги от типа “Турците идват”. Ние имаме нужда да преизградим отношенията си с етническите турци и останалите мюсюлмани като наши традиционни съграждани, спечелвайки ги на наша страна като противници на феодалния етно-корпоративен модел на Ахмед Доган и неговото криминално обкръжение.